



TO DISCOVER THE WORLD –A CONCEPTION OF COMPLETENESS IN PRIMARY SCHOOL

Abstract: The report examines the idea of creating an educational model which is aimed at developing a model of curriculum on integrated topics combining the knowledge and skills of the various subjects studied in elementary school as a holistic educational system. The aim of the project is to create an educational model as an innovative practice for getting a complete picture of the world to the child by pooling the knowledge received by individual subjects at school. Each unit is based on learning by action, observation, analysis, and summary generates an information base of knowledge, skills and competencies to encourage children from elementary school to seek and rediscover the phenomena in the world and themselves as a part of this world.

Author information:

Liuba Zlatkova

Chief Assistant, PhD

Konstantin Preslavsky – University of Shumen

Department of musical education

✉ l.zlatkova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

educational model, integrated topics,
complete picture

Детството е периодът, в който детето опознава физическия свят с цялото си съзнание, използвайки сетивата си. През този период неговата представа се променя с промените в развитието му – физическо и духовно. Всеки предмет или явление през детския поглед включва много аспекти на действителността – такива, които му дават възможност да използва полученото знание във връзка с действията и дейностите, които извършва в конкретната възраст. При постъпването си в системата на образование – детска градина и училище, нещата се променят. Цялостното усещане и разбирането на света се нарушава, тъй като предметът или явлението се разделят на съставните си елементи, обръща се внимание на външни свойства, като в повечето случаи тези свойства се анализират, без да се прави връзка с качествата на този предмет или явление като цялостност. Това разделяне е необходимо до известна степен, защото е обърнато към създаване на качества, които биха помогнали на детето да извлече такава информация, която е необходима и достатъчна за конкретния момент или ситуация по отношение на учебната дисциплина и страна от познанието. От друга страна обаче, с течение на времето, ако не се търсят връзки със създадената информационна база и не се създават цялостни представи, единичната информация не може да се използва пълноценно. Това води до липса на пълноценност на знанието, до невъзможност за свързването му с останалите аспекти, до невъзможност в бъдеще за търсене и откриване на новото и прилагането му в реална среда.

Детето в ранна и начална училищна възраст е с развито въображение и си представя света с помощта на приказните герои и свързаните с тях ситуации, черпи опит от разказите на възрастните, приема света благодарение на картините и музиката, на действията, които извършва, на житейските ситуации, в които е поставено. Точно това качество, обаче постепенно намалява, когато светът чрез учебните предмети в образователната сфера бива разделен на части – неговите свойства и външни параметри. Учителите насочват вниманието

на детската аудитория към математическа, езикова, пространствена и друга страна на знанието, като по този начин представата за цялото се губи. Чрез анализа, без той да води до синтез и комбиниране на получените по всички предмети знания, синтезът се оказва *causa perdata*. Резултатът от анализиране без синтезиране има два аспекта: в близък план детето проявява разсеяност и липса на интерес, тъй като липсва мотивация за собствено търсене и потушаване на естественото му любопитство за откриване на непознатото, на намиране на допирни точки с вече познатото, на невъзможност за правене на изводи. В далечен план резултатът се вижда много по-късно в живота, когато човекът не може да направи връзки в реална житейска или професионална ситуация, които да му помогнат да намери решение на какъвто и да е проблем. В случая говорим за функционална неграмотност, независимо от квалификацията на човека.

Нашите наблюдения върху детското развитие в предучилищна и начална училищна възраст показват, че има необходимост от преосмисляне на образователния модел и търсене на пътища за обединяване на всички страни на знанието в едно цяло в съзнанието на децата. Проучването на педагогическата литература и образователните модели в различни страни показва, че има необходимост от разработване на концепция за обучение, при което светът се възприема от детето в неговата цялостност и се търсят връзки между отделните му страни (принцип на синтез и анализ).

Това доведе до създаването на нов модел, който наричаме „Да опознаем целия свят“ и чрез който предлагаме с помощта на няколко глобални теми да се разглеждат явленията в техния цялостен вид, така че това да насочва детското мислене към търсене и откриване на различните страни и аспекти на едно явление, което от своя страна да доведе до още по-голяма необходимост от търсене на нова информация и креативност на детето.

Моделът, който предлагаме е възможно да се реализира в извънурочна форма, тъй като в настоящата ситуация е рано да се внесе в общата система на образование и възпитание. В основата на приоритетите на образователния модел е подпомагането на децата в начална училищна степен да придобият основни умения и ключови компетенции, да бъдат насочени към социално-образователно и личностно развитие с помощта на иновативен образователен модел за получаване на цялостна представа у детето за света. Моделът използва като основен приоритет иновативни методи за преподаване и учене. Така децата и учителите творчески и ефективно използват дигиталните технологии според Европейската квалификационна рамка за ключови компетентности и учене през целия живот. [ЕКР]

За тази цел е предвидено партньорство между различни учебни институции, което ще даде възможност да се проследи ефективността на предложения образователен модел за работа по интегрирани обобщени теми при деца от начална училищна степен в различни училища от различни градове, участващи в проекта. В процеса на работа ще се използват иновационни педагогически, преподавателски, оценъчни и учебни среди; прилагане на подходи, основани на компетентност и оценяване на тяхното качество, въздействие и уместност. Прилагането на иновативния образователен модел ще допринесе за по-високото качество на образованието и обучението. Предложеният образователен модел има отворен характер и в него са застъпени широко действията, които насърчават иновативните методи за преподаване, учене и оценяване, които дават възможност на учители и ученици да използват дигитални технологии по творчески, съвместни и ефективни начини.

Образователният модел представлява иновативна практика за получаване на цялостна представа у детето за света чрез обединяване на знанията, получени по отделните учебни предмети в училище. Всяка урочна единица е базирана на учене чрез действие, наблюдение, анализ и обобщение и създава информационна основа от знания, умения и компетентности за стимулиране на децата от начална степен да търсят и преоткриват явленията в света, както и себе си като част от този свят. Образователната идея представлява модел на учебно съдържание

по обобщени теми, обединяващи знанията и уменията от различните учебните предмети, изучавани в началното училище като холистична система на образование.

Образователният модел развива основни ключови компетентности за учене през целия живот - разбиране на естествения свят и способност за прилагане на познания и технологиите в живота; умения за учене - способност за ефективно управление на собственото учене (индивидуално и в групи); креативност в реална среда и превръщане на идеите в дела (прилагане на инициативност и предприемчивост при разработване и прилагане на иновативния образователен модел); използване на изкуството като средство за възпитание и образование, за културна комуникация и изграждане на оценъчни способности, компетентности в областта на цифровите технологии. Създава се иновативна, работеща педагогическа система, приложима в реална среда.

Образователният модел, който се предлага е насочен към различни целеви групи:

- Деца в начална училищна степен;
- Начални учители и студенти, бъдещи педагози;

Проектът цели да проучи дали и как въпросът за цялостното образование е застъпен в образователните системи на другите страни; разработване на подбрани глобални теми в зависимост от учебното съдържание, заложено в учебната програма, понятийния апарат, интересите, културната принадлежност, наклонностите и интересите, насочеността на деца от една и съща възрастова група в различни страни; проучване на възможностите за прилагане на образователния модел в различни училища, в различни градове и различни страни и анализиране на резултатите, което би подобрило модела за цялостност на образованието и ще го направи гъвкав и ефективен.

Разработеният образователен модел е иновативна практика за обединяване на знанията и уменията, получени по отделните учебни предмети и получаване на цялостна представа у детето за света, основано на учене чрез действие. Получените по този начин знания, умения и компетентности от всяка урочна единица създават информационна основа, стимулираща учениците да търсят и преоткриват явленията в света и себе си като част от света, в който живеят. Обобщената представа за явленията, разглеждани чрез глобални теми дава възможност на детето да се ориентира по-добре в заобикалящия го свят, да прави различни връзки между елементите на всяко явление, както и да търси други негови части и да надгражда знанията си, да допълва представите си, да решава задачи в непозната учебна и житейска ситуация в перспектива. Иновативният модел се внедрява в извънкласна форма на работа. С негова помощ се:

- повишава компетентността на детето;
- повишава личностните качества на отделното дете;
- подобрява микроклимата в училищната среда;
- повишава професионалните качества на учителя;
- подобрява дигиталните и езиковите умения на децата и учителите;
- повишава комуникацията между учители и деца, както и между самите деца.

Проучването на педагогическата и методическата литература, както и прегледа на учебните програми по отделните предмети, изучавани в начална училищна степен показва, че няма работеща образователна система, насочена към обединяването на знанията по отделните учебни предмети и извличането на общи теми, които да дадат възможност на децата да погледнат на явлението в цялост. Това налага разработването и апробирането на образователен модел, който поставя в центъра на детското интелектуално развитие откриване на знанието от детето в цялост. Предложеният образователен модел е иновативен, защото Обединяване на знанията на детето чрез правене, наблюдение, синтезиране и анализиране на страните на едно явление е иновация в образователната сфера, защото чрез него се достига до цялостна представа за предмета или явлението и се дава възможност на детето за търсене на повече

връзки не само между елементите му, но и за връзки с други явления, за обобщения и изводи. Екипите, които работят с детските групи в извънкласна форма на работа включват по двама учители в група - учител с опит и млад учител/студент по педагогика, като по този начин всеки член на екипа има възможност за по-добра комуникация с децата, за използване на различни методи и средства на основата на собственото детско откривателство, за включване на опита и нестандартния подход в действие.

Дейностите по проекта следва да се реализират в седем етапа:

Първия етап - Определят се параметрите на иновативния образователен модел за получаване на цялостна представа у детето за света чрез обединяване на знанията и уменията, получени по отделните учебни предмети в училище.

Вторият етап - разработване на иновативния образователен модел от десет глобални теми.

Третият етап – уеднаквяване на учебното съдържание по разработените вече теми на образователния модел. Смисълът на това уеднаквяване е да се работи по един и същи начин в партньорските екипи, сформирани в различни училища в няколко града, независимо от различията в образователното и интелектуалното ниво на децата в тях.

Четвъртият етап - обучение на целевите групи от "учители", (групи по 2 учители - учител - студент/млад учител), всяка от които да работи с децата в една извънкласна група. Обучените учители от целевите групи апробират иновативния образователен модел в реална учебна среда в извънкласна форма на организация в начална училищна степен.

Петият етап от проекта е разработване на инструментариум за оценка за ефективността на модела. Целта на този инструментариум е да се определи ефективността на иновативния образователен модел, като се анализират и обобщават резултатите. След направената преценка се взема решение за визията на електронен вариант на модела в електронна платформа.

Шестият и седмият етап са свързани с популяризиране на резултатите от изследването – разработване на дигитален вариант на иновативния образователен модел за получаване на цялостна представа у детето за света чрез обединяване на знанията и уменията, получени по отделните учебни предмети в училище, който ще се публикува в електронна платформа, която има отделна страница на сайта на СНЦ "Работилница за изкуство". Популяризиране на иновативния образователен модел и отчитането на резултатите от проекта е предвидено да се извърши с помощта на образователен форум за представяне на иновации и иновационни подходи в образователната сфера. Неговата цел е да се представят получените резултати от цялостното обучение с помощта на глобални теми и ефективността на модела, за да се даде възможност за неговото популяризиране и използване не само в началното училище в България, но и в други държави. Резултатите биха дали възможност за по-голямо разпространение на образователната идея, както и да прилагането ѝ в системата на държавното образование.

References:

1. https://ec.europa.eu/education/policies/school/key-competences-and-basic-skills_bg